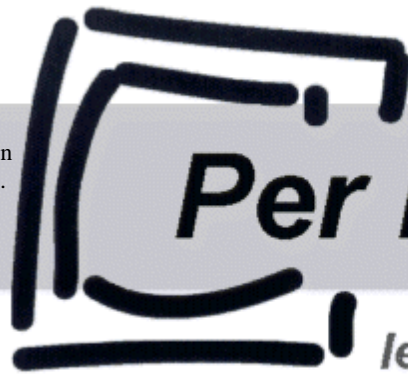

Leerkrachten: didactische aanwijzingen vindt u op pagina 3/4 van de handleiding. De leerlingpagina's zijn kopieerbaar voor gebruik in de klas

Per Presse

lessen in wereldnieuws

ISRAËL EN PALESTINA

HET GEWELD HOUDT MAAR NIET OP

Israël en de Palestijnen vechten een conflict met elkaar uit en voeren over en weer bloedige aanvallen op elkaar uit. Hieronder staan twee episodes uit deze strijd beschreven.

27 maart 2002

Een lid van de Palestijnse strijdgroep Hamas blaast zich op in een eetzaal van een hotel in Netanya en doodt 26 Israëli's. Om deze aanslag te vergelden trekt het leger van Israël op 29 maart de Westelijke Jordaanoever binnen. Daar pakken ze honderden Palestijnen op omdat die gewapende strijd voeren tegen Israël. Ook schieten ze vanuit tanks en vliegtuigen op gebouwen waar gewapende Palestijnen in zitten. Het leger omsingelt het kantoor van de Palestijnse leider Yasser Arafat in Ramallah zodat die niet weg kan. Palestijnse strijdgroepen zweren deze veldtocht te vergelden met nieuwe aanslagen. Terwijl Israël nog meer Palestijnse steden inneemt, voegen ze de daad bij het woord. Zo blaast een lid van de Palestijnse Martelarenbrigade van Al-Aksa zich op 29 maart op in een restaurant in Jeruzalem en doodt twee Israëli's. Op 31 maart blaast een lid van Hamas zich op in een restaurant in Haifa en doodt zestien Israëli's. Op dezelfde dag pleegt een Palestijn in Efrat een aanslag waarbij vier mensen gewond raken.

22 juli 2002

Een Israëliisch gevechtsvliegtuig gooit een bom op een woonwijk van Gaza-stad om Hamas-leider Shalah Shehade die daar woont, te doden. Niet alleen hijzelf maar ook veertien andere Palestijnen waaronder negen kinderen komen om. De volgende dag zegt Hamas deze aanval te gaan vergelden en dat doen ze door aanslagen te plegen. Op 25 juli schieten Palestijnen één joodse kolonist dood en verwonden een andere. Op 30 juli blaast een lid van Hamas zich op een markt in Jeruzalem op en doodt twee Israëli's. En op 31 juli pleegt een lid van Hamas een aanslag op de Hebreeuwse Universiteit in Jeruzalem. Twee Israëli's en vijf buitenlanders komen om het leven. Op 2 augustus trekken Israëliische soldaten Nabloes binnen om de daders van de aanslag op de Hebreeuwse Universiteit op te pakken. Bij het gevecht dat dan uitbreekt vinden drie Palestijnen de dood.

1. Maak twee groepen. Groep 1 leest de linkertekst en groep 2 de rechtertekst. Ga na waar de eerste aanval plaatsvond en door wie. Hoe reageerde de andere partij hierop en waarom?

Wat deed vervolgens de eerste partij en waarom?

Aan welk motto doet dit je denken?

2. Klassengesprek: denk jullie dat dit een goede manier is om een einde aan het geweld te maken? Waarom wel/niet? Wat zouden ze volgens jou moeten doen?

HET DOEL HEILIGT DE MIDDELEN!?

In hun strijd tegen de regering van Israël nemen de Palestijnen in toenemende mate hun toevlucht tot zelfmoordcommando's, die de burgerbevolking van Israël tot doelwit hebben. Als tegenmaatregel sloopt het Israëlische leger de huizen van de familie van de daders. Na de aanslagen in Tel Aviv geeft de regering door middel van een gerechtelijke uitspraak het leger toestemming familie van zelfmoordcommando's en verdachte militanten uit te wijzen en naar andere gebieden te deporteren.

Het wordt door sommige groeperingen in de Palestijnse samenleving als eervol beschouwd om te sterven voor je land en geloof. Vooral jonge Palestijnen zijn bereid om door middel van zelfmoordacties hun leven te geven. Ze sterven dan als martelaar, of *shahid*. Een martelaar wordt met eerbetoon begraven, zijn naam gaat rond en de familie van de martelaar stijgt in aanzien. Soms wordt de familie met goederen en geld geholpen. Een andere motivatie voor de acties is dat jonge Palestijnen de situatie als uitzichtloos ervaren. Ze zien de acties als een wanhoopsdaad.

Aanslag op een bus in Afula,
Noord-Israël

Het Engelse begrip 'suicide bombers' geeft al aan hoe de zelfmoordcommando's te werk gaan. Als levende bom proberen ze hun doelwit te bereiken. Dat kan een bus zijn met mensen die naar hun werk gaan, jongeren in de uitgaanscentra, of mensen op de markt. In april 2002 blaast een jonge Palestijnse vrouw zich op bij een bushalte, er vallen zes doden en 50 gewonden. Op 17 juli blazen twee jonge Palestijnen zich op in de buurt van een kiosk in Tel Aviv, waarbij drie omstanders omkomen. Op 4 Augustus vinden 9 passagiers de dood tijdens een zelfmoordaanslag op een bus in het noorden van Israël.

De regering van Israël besluit de huizen van familieleden van de daders van de zelfmoordaanslagen te slopen. Met bulldozers trekken ze de Westelijke Jordaanoever en Gaza in. In september 2002 gaat de regering over tot de deportatie van familieleden van plegers van aanslagen. Familieleden van verdachte militanten worden ook uitgewezen en gedeporteerd. Deze maatregelen worden als vergelding en collectieve straf gezien.

Er wordt wel eens gezegd dat extreme situaties extreme acties rechtvaardigen. Zo zegt de Israëlische Minister van Buitenlandse Zaken Shimon Peres tijdens een radio-interview naar aanleiding van de aanslagen in Tel Aviv en op de bus: "Het is duidelijk dat we gedwongen worden om dingen te doen die we liever niet zouden willen doen, maar na wat er deze week gebeurd is, blijft er bijna keus over." (The Guardian, september 2002)

De internationale gemeenschap, bij monde van de Secretaris Generaal van de Verenigde Naties, Kofi Annan, heeft uitgesproken dat de aanvallen op burgers 'immoreel en onwettig zijn'. Mensenrechtenorganisaties binnen en buiten Israël hebben felle kritiek geleverd op de uitwijzing en deportatie van familieleden van daders en verdachte militanten.

Deportatie van familieleden van een van bomaanslagen verdachte Palestijn. uit de Westelijke Jordaanoever naar de Gaza-strook.
(Bron: The Guardian, 4 september 2002)

1. Leg in je eigen woorden uit wat bedoeld wordt met 'collectieve straf'. Kennen wij die vorm van bestraffing ook?
2. Waarom denk je dat Israël familieleden van een pleger van een zelfmoordaanslag straft?
3. Beide partijen geven aan dat er geen andere keus overblijft. Waarom?

ISRAËL BOUWT EEN MUUR

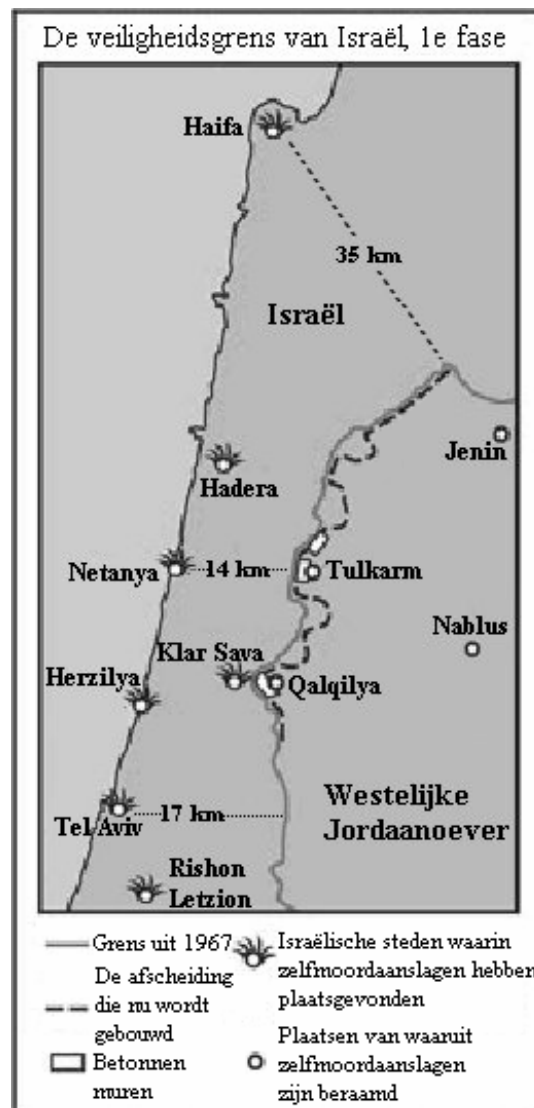
Sinds Israël bestaat, is het land op zoek naar veilige grenzen. In 1949 wordt een kronkelige lijn getrokken tussen Israël en Jordanië: de zogeheten 'Groene lijn'. In 1967 breekt er een oorlog uit tussen Israël en een aantal Arabische landen. Israël verovert de Westelijke Jordaanoever, het gebied tussen de 'groene lijn' en de rivier de Jordaan. Daar wonen Palestijnen, maar in de loop der jaren gaan er ook steeds meer joodse kolonisten wonen.

Elke dag steken duizenden Palestijnen de groene lijn over om in Israël te gaan werken. Er is een aantal officiële grensovergangen die streng bewaakt worden en voor veel oponthoud zorgen. Veel Palestijnen maken daarom gebruik van allerlei kleine landweggetjes en paadjes om ongehinderd heen en weer te reizen. Ook Palestijnen die aanslagen willen plegen in Israël maken gebruik van deze onofficiële grensovergangen. Om dat te voorkomen besluit de Israëlische regering in mei van dit jaar om een muur langs deze grens te bouwen. Op 16 juni begint men aan het eerste stuk. Dat moet binnen een jaar klaar zijn. De hele muur zal ongeveer 350 kilometer lang worden. Elke kilometer muur gaat ongeveer 1 miljoen euro kosten. Op sommige plaatsen zal de muur acht meter hoog worden. Om te voorkomen dat bommen en granaten over de muur gegooid worden, zullen er ook loopgraven en mijnevelden aangelegd worden. Er komen maar een paar zwaarbewaakte grensovergangen.

Ook in de stad Jeruzalem wordt een muur gebouwd tussen Oost- en West-Jeruzalem. Deze muur zal 11 kilometer lang worden. Daarnaast worden ook politiepatrouilles ingezet en videocamera's opgehangen om te voorkomen dat Palestijnen ongehinderd in het joodse deel van de stad kunnen komen.

Voorstanders en tegenstanders

De voorstanders van de muur hopen dat op die manier veel bloedige aanslagen zullen worden voorkomen. Zij wijzen naar het voorbeeld van de Gazastrook. Daar staat al een paar jaar een elektronisch hek omheen en sindsdien zijn er nauwelijks nog aanslagen vanuit dit stukje land gepleegd. Maar er zijn ook veel tegenstanders. Zij wijzen erop dat het bijna onmogelijk is om de hele westelijke Jordaanoever af te grendelen en dat dat bovendien veel te kostbaar is. Ook zeggen zij dat het aantal zelfmoordaanslagen vanuit de Gazastrook weliswaar sterk is afgenomen, maar dat er veel meer aanslagen op kolonisten en het leger in Gaza worden gepleegd. Zij vrezen dat dat ook op de Westelijke Jordaanoever en in Jeruzalem het geval zal zijn. Bovendien wijzen zij erop dat het zo voor Palestijnen bijna onmogelijk wordt gemaakt om in Israël te werken en dat zal alleen maar tot meer frustratie en haat leiden. De meeste joodse kolonisten op de Westelijke Jordaanoever zijn ook tegen de bouw van de muur. Zij zijn bang dat zij een makkelijk doelwit zullen vormen voor Palestijnse aanslagen. Bovendien denken zij dat de bouw van de muur zal betekenen dat er uiteindelijk een Palestijnse staat op de Westelijke Jordaanoever gevestigd zal worden. Zij zullen dan hun illegale nederzettingen moeten verlaten.

1. (BO/VO:) Bedenk minstens twee argumenten vóór de bouw van de muur en twee er tegen.

2. (VO:) De stad Jeruzalem is niet de enige stad die door een muur in tweeën gedeeld wordt. Tussen 1961 en 1989 stond ook in Berlijn een muur dwars door de stad. En vandaag de dag staat ook in de Noord-Ierse stad Belfast een muur tussen door katholieken en protestanten bewoonde wijken. Zoek uit waarom in die twee steden een muur gebouwd werd. Wat is het verschil of de overeenkomst met de muur in Jeruzalem? En heeft in die twee gevallen de muur aan zijn doel beantwoord?

RECHT OP PALESTINA / ISRAËL

In hetzelfde gebied wonen twee volken: de Israëli's en de Palestijnen. Enkele Israëli's vinden dat er helemaal geen Palestijnen in hun gebied thuishoren en dat zij het alleenrecht hebben om in het land te wonen. Ze voeren hiervoor de volgende redenen aan:

1. Het land heeft een belangrijke plaats in hun geschiedenis. Deze joodse geschiedenis staat opgetekend in het oude testament. God heeft volgens dit boek dit gebied toegewezen als hun tehuis: het Beloofde Land.
2. Tussen 70 na Chr. (verwoesting van de tempel) en 1948 (uitroeping van de staat Israël) hebben ze nooit een eigen gebied gehad.
3. De joden willen een eigen veilig gebied (*save haven*) hebben waar ze niet blootstaan aan jodenhaat en vervolging.

Onder de Palestijnen zijn er mensen die vinden dat er geen Israëli's in het gebied mogen wonen. Hun redenen:

1. Ze woonden daar al lang voordat de eerste groepen joodse immigranten daar in het begin van de 20e eeuw aankwamen. Vermoedelijk heeft het Palestijnse volk daar sinds 70 na Chr. aan één stuk door gewoond.
2. De Palestijnen willen na eeuwen van buitenlands bestuur een eigen staat en beroepen zich op het recht van zelfbeschikking.

De 'bezette gebieden'

Onder Palestijns zelfbestuur

In het kort is de situatie nu zo:

De meeste Palestijnen wonen in de Gazastrook en de Westelijke Jordaanoever, inclusief Jerusalem. Deze gebieden zijn tijdens de Juni-Oorlog in 1967 door Israël veroverd op respectievelijk Egypte en Jordanië. Vanaf dan worden deze gebieden de 'bezette gebieden' genoemd. De Palestijnen hebben nu zelfbestuur in de Gazastrook en acht steden in de Westelijke Jordaanoever. Deze gebieden vormen samen het grondgebied van de Palestijnse Nationale Autoriteit. Vlakbij of in deze Palestijnse gebieden zijn Israëlische nederzettingen. Vaak zijn hiervoor de Palestijnen die er eerst woonden van hun land verdreven.

Volgens de Palestijnen is nu 90% van het totale gebied in joods/Israëlich bezit. De resterende 10% die van de Palestijnen is, ligt versnipperd door het land. Israël kan de Palestijnse gebieden gemakkelijk onder controle houden door economische maatregelen en militaire acties. Nu zijn onder Palestijns zelfbestuur de Gazastrook en Jenin (1), Tulkarm (2), Qalqilya (3), Nablus (4), Ramallah (5), Jericho (6), Bethlehem (7), Hebron (8)

1. In de heilige joodse teksten staan veel passages over het beloofde land (zie hieronder). Wat vind je ervan dat joodse gelovigen deze oude teksten zo belangrijk vinden?

Te dien dage sloot de Here een verbond met Abram, zeggende: 'Aan uw nageslacht zal Ik dit land geven, van de rivier van Egypte tot de grote rivier, de rivier de Eufraat'. (Genesis 15:18)

'En dit land, dat Ik Abraham en Isaak gegeven heb, zal Ik u geven; en uw nageslacht zal Ik dit land geven'. (Genesis 35:12)

'Daarom ben Ik [God] nedergedaald om hen uit de macht der Egyptenaren te redden en uit dit land te voeren naar een goed en wijd land, een land vloeiende van melk en honig, naar de woonplaats van de Kanaanieten, Hethieten, Amoriëten, Perizzieten, Chivvieten en Jebusieten'. (Exodus 3:8)

2. De beide volken maken aanspraak op hetzelfde gebied. Kan het éne of het andere volk het alleenrecht om dit gebied te bewonen voor zich opeisen? Is dat volgens jou haalbaar of niet? Geef aan waarom.
3. Stel dat de Palestijnen en de Israëli's afspreken dat een onafhankelijke organisatie het land opnieuw gaat verdelen. Waar zal die organisatie dan allemaal rekening moeten houden?

VIER MOGELIJKE OPLOSSINGEN

Voor het conflict tussen Israël en de Palestijnen zijn vier ‘oplossingen’ te verzinnen. Voor al deze oplossingen zijn aanhangers te vinden onder zowel Palestijnen als Israëli’s.

Eén land, twee volken

Waarom zouden verschillende volken niet in één land kunnen wonen? Sterker nog, in de meeste landen leven verschillende volken samen. Waar dit het geval is, zijn de verhoudingen tussen de verschillende volken echter zelden goed. Eén groep domineert doorgaans de andere(n) en dat zorgt altijd voor spanningen. In een democratie heeft de meerderheid het altijd voor het zeggen, maar zijn de rechten van de minderheid beschermd. Maar voor zowel de Israëli’s als de Palestijnen is op dit moment deze mogelijkheid niet aanvaardbaar. De Palestijnen willen gewoon een eigen staat. Voor Israël zou dit betekenen dat het land op termijn geen joodse staat meer is. Omdat de Palestijnen meer kinderen krijgen dan de joden, zouden er op den duur minder joden dan Palestijnen in Israël wonen.

Zuivering

Zowel bij de Palestijnen als bij de Israëli’s zijn mensen te vinden die er naar streven de andere groep uit het gebied te verdrijven. In de ogen van de voorstanders hoort de andere partij niet in het gebied thuis. Radicale Palestijnse groeperingen proberen steeds als een akkoord dichtbij lijkt te zijn de verhoudingen tussen de bevolkingsgroepen weer op scherp te stellen door middel van bomaanslagen. Ook onder de Israëliëse bevolking is er een groep die streeft naar een ‘Groot-Israël’. Deze laatste groepering is als gevolg van de vele bomaanslagen van de laatste tijd in omvang toegenomen. In zekere zin proberen zowel sommigen in Israël als sommige Palestijnen op dit ogenblik deze oplossing uit te voeren. Onder druk van de Palestijnse bomaanslagen vertrekken veel inwoners van Israël naar elders. Tegelijkertijd kopen Israëli’s en Amerikaanse joden de huizen op van Palestijnen in Jeruzalem. Ook de vestiging van nederzettingen in de bezette gebieden kun je zien als een poging een ‘Groot-Israël’ te stichten.

Zelfstandige Gebieden

Bij deze oplossing krijgen de Palestijnse gebieden geen onafhankelijkheid, maar vormen zij zelfstandige gebieden met een beperkte mate van zelfbestuur. De Palestijnen zouden dan geen vertegenwoordiging op internationaal niveau hebben en de economische en maatschappelijke situatie in de gebieden zou vrijwel geheel door Israël worden bepaald.

Twee volken, twee landen

In deze situatie hoeven de twee groeperingen niet meer met elkaar overhoop te liggen over het gebied. Maar er kleven wat haken en ogen aan deze oplossing. Palestijnen en Israëliërs hebben niet dezelfde visie op de verdeling van het land. Zowel Israël als de Palestijnen menen recht te hebben op Jeruzalem als hoofdstad. Eventueel kan de stad verdeeld worden en dit probleem lijkt overkomelijk. Het grootste probleem vormen voor Israël de nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever. De Palestijnen willen de grenzen herstellen zoals die voor 1967 waren. De nederzettingen zouden dan ontruimd moeten worden of de kolonisten zouden onder Palestijns bestuur moeten leven. Voor de meesten van hen is dat laatste geen prettig vooruit zicht.

Jeruzalem in vogelperspectief

1. Alle oplossingen lijken uitvoerbaar, maar aan alle oplossingen kleven haken en ogen. Geef voor elke oplossing aan of die volgens jou door de beugel kan of niet. Is er één oplossing die jou het meest wenselijk lijkt? Waarom?
2. Kun je bedenken welke stappen beide partijen moeten zetten om tot overeenstemming te komen?

JERUZALEM

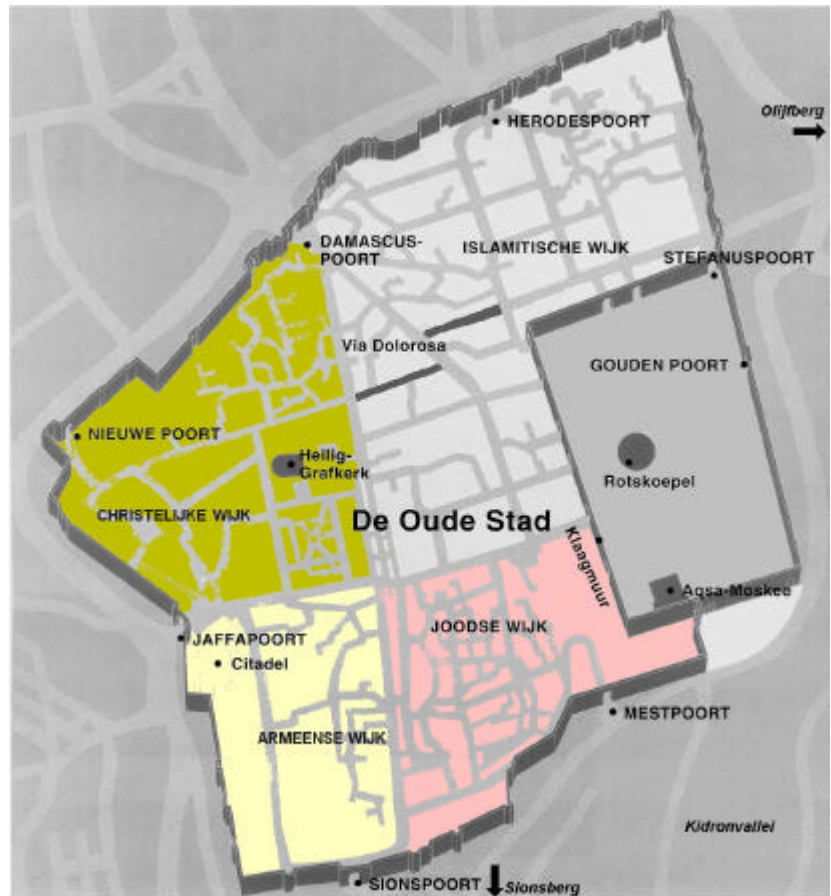
Jeruzalem is de grootste stad van Israël met 650 duizend inwoners en een oppervlakte van 110 km².

Jeruzalem is tevens een stad van twee volken en drie godsdiensten.

Jerushalayim, zoals de stad in het Hebreeuws wordt genoemd, is de hoofdstad van Israël. Van het oostelijk deel van Al-Quds (=De Heilige), zoals de stad in het Arabisch heet, zouden de Palestijnen graag hun hoofdstad maken, maar dit deel is sinds 1967 door Israël bezet.

In Jeruzalem met al zijn buitenwijken bestaat 70% van de bevolking uit joden en 30% uit Palestijnen. De meeste joden wonen in West-Jeruzalem, de meeste Palestijnen wonen in Oost-Jeruzalem.

Naast politieke problemen zijn er ook godsdienstige problemen. In het midden van Jeruzalem ligt een oud ommuurd gedeelte. Die kun je bereiken via acht verschillende poorten. Dit deel bevat heilige plaatsen van drie verschillende godsdiensten.

Voor de christenen zijn de heilige plaatsen in de stad de plaatsen waar het lijdensverhaal van Jezus Christus zich heeft afgespeeld: de plaats van het Laatste Avondmaal, de Olijfberg waar Jezus door Judas is verraden en de heuvel Golgotha waar Jezus is gestorven, begraven en weer verzezen. Op die plek ligt sinds de 4^e eeuw de *Heilig-Grafkerk*. De christelijke wijk van de Oude Stad is verdeeld in een Armeens en een algemeen deel.

Voor de moslims is de heilige plaats bij uitstek de *Rotskoepel* waar de profeet Mohammed ten hemel is opgestegen. Daar staat nu een moskee met dezelfde naam. Beroemd is ook de *El Aqsa-moskee* naast de Rotskoepel.

Voor de joden is de Tempelberg de meest heilige plaats. Hier heeft een tempel gestaan die koning Salomon heeft laten bouwen. Na de verwoesting is de tempel herbouwd. Van deze tweede tempel is een restant overgebleven, de Westelijke Muur, ook wel bekend als de *Klaagmuur*. De Klaagmuur is tevens de voet van de muur van de heuvel waarop de Rotskoepel en de El Aqsa-moskee liggen (zie de tekening hierboven).

Als er botsingen zijn tussen aanhangers van de verschillende godsdiensten (met name tussen moslims en joden), vinden die meestal op de ene vierkante kilometer plaats, waar genoemde heilige plaatsen liggen.

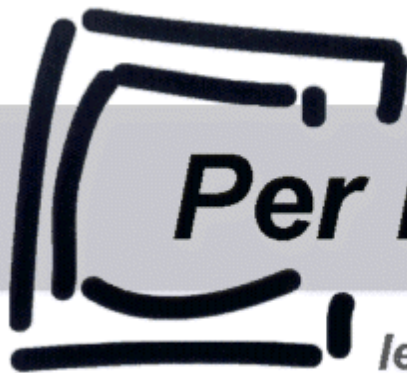
De gehele stad wordt bestuurd door een Israëlische burgemeester en een gemeenteraad waarin vooral Israëli's zitten. Jeruzalem is de hoofdstad van Israël en hier werken de president, de ministers en de Knesset, het Israëlische parlement.

De heilige plaatsen staan onder verantwoording van het Israëlische Ministerie van Godsdienstzaken. Iedere godsdienstige gemeenschap (christenen, moslims en joden) bestuurt, beschermt en onderhoudt haar eigen heilige plaatsen.

opdracht | Koning Abdallah van buurland Jordanië stelde in 1999 voor om Jeruzalem hoofdstad te maken van Israël én van de Palestijnse staat. Wat vind je van dit idee? Denk je dat het haalbaar is? Waarom wel/niet? Wat zou een gedeelde hoofdstad betekenen voor de heilige plaatsen?

Handleiding
voor leerkrachten

Per Presse

lessen in wereldnieuws

ISRAËL EN PALESTINA

- Wie heeft recht op Israël / Palestina?
- Houdt het geweld ooit op?
- De muur tussen twee bevolkingsgroepen
- Wat te doen met Jeruzalem?

Naar aanleiding van de Vredesweek 2002 kijken we naar één van de meest complexe problemen in de wereld: het conflict tussen Israëli's en Palestijnen.

Deze **Per Presse** belicht de achtergronden van het nieuws met als hamvraag: waarom houdt het geweld maar niet op?

De website (<http://www.cmo.nl>) geeft onder meer historische achtergronden bij het conflict, een overzicht van hoofdrolspelers en struikelblokken, de mening van enkele belangorganisaties over de aard, oorzaken en oplossingen voor het conflict, de aanwezigheid van burgerwaarnemers, aanvullende lessuggesties en een overzicht van VN-resoluties over het gebied.

Wat is

Per Presse?

Per Presse helpt u bij het lesgeven over de grote wereldvraagstukken en actuele gebeurtenissen.

Inhoud:

Fotokopieerbare activiteiten voor gebruik in de klas, bestemd voor leerlingen van 10 tot 15 jaar.

Voor basisonderwijs:

- * Het geweld houdt niet op
- * Israël bouwt een muur
- * Recht op Palestina / Israël
- * Vier mogelijke oplossingen
- * Jeruzalem

Voor voortgezet onderwijs:

- * Het geweld houdt niet op
- * Het doel heiligt de middelen
- * Israël bouwt een muur
- * Recht op Palestina / Israël
- * Vier mogelijke oplossingen
- * Jeruzalem

Leerplan bo:

- * Oriëntatie op mens en wereld (aardrijkskunde, maatschappelijke verhoudingen)
- * Expressie-activiteiten
- * Nieuwe media

Leerplan vo:

- * Aardrijkskunde
- * Geschiedenis/staatsinrichting
- * Informatiekunde

EEN STRIJD OM LAND

Het huidige conflict komt voort uit een strijd om land die meer dan 100 jaar geleden begonnen is
Het joodse volk is eeuwenlang in veel landen vervolgd, met name in Europa, and sommigen zoeken naar een veilige plaats om te leven. Ze besluiten om naar Palestina (het grondgebied van het huidige Israël, de Westelijke Jordanoever en de Gazastrook) te gaan, vanwege de unieke plaats in hun geschiedenis en cultuur. De Palestijnen die in het gebied wonen onder Turks-Ottomaanse heerschappij (zie de website voor meer informatie) komen in opstand tegen de joodse kolonisten als hun aantal meer en meer groeit. De spanning tussen beide bevolkingsgroepen escaleert.

Israëli's zoeken een eigen staat

Langzamerhand groeit de steun van staten voor een eigen land voor het joodse volk. Groot-Brittannië doet een toezegging in 1917 (Declaratie van Balfour) en wordt in 1920 bestuurder van het gebied. Vooral na de Tweede Wereldoorlog, waarbij zes miljoen joden omkomen door toedoen van de Nazi's onder leiding van Hitler, groeit de steun voor een joods thuisland. In 1947 stellen de VN voor om Palestina te verdelen in twee staten: een joods en een Palestijns deel. Terwijl de joden het voorstel accepteren, wijzen de Palestijnen en de Arabische buurlanden het voorstel af, omdat ze menen dat hun land van hen wordt gestolen.

Op 15 mei 1948 roepen de joodse leiders de staat Israël uit. De volgende dag vallen de legers van de buurlanden Egypte, Syrië, Libanon, Transjordanë (nu Jordanië) en Irak Israël aan. Door deze oorlog, die 15 maanden duurt, heeft Israël meer land onder haar controle gekregen dan waar ze volgens het voorstel van de VN recht op zou hebben. De rest van Palestina wordt bezet door Egypte, dat de Gazastrook inneemt, en door Jordanië, dat de Westelijke Jordanoever verovert.

Verlies van het vaderland

Meer dan 700.000 Palestijnen vluchten voor het geweld. De meesten gaan naar de Westelijke Jordanoever of andere plaatsen in Jordanië, of ze gaan naar de Gazastrook, Libanon of Syrië. In 1967, tijdens de Zesdaagse Oorlog, valt Israël de Gazastrook, de Sinäwoestijn, de Westelijke Jordanoever (inclusief Oost-Jeruzalem) en de Golan Hoogvlakte (deel van Syrië) binnen. Meer dan een miljoen Palestijnen woont daar als vluchteling uit de oorlog van 1948. Sindsdien wordt het gebied geteisterd door conflicten tussen Israëli's, die wanhopig zoeken naar veiligheid, en Palestijnen, die hun recht op land willen uitoefenen en een eigen staat nastreven.

Het conflict in de media

Over de manier waarop over het conflict in de media verslag wordt gedaan, lopen de meningen uiteen. Beide kanten van de zaak komen wel aan bod, maar volgens joodse critici zijn de westerse media pro-Palestijns of zelfs antisemitisch. Volgens aanhangers van de Palestijnse zaak zijn ze juist onverbeterlijk op de hand van Israël. Zelf bestrijden de journalisten dat ze partijdig zijn. Wel vinden ze het steeds moeilijker om accuraat verslag te doen, door tijdsdruk en door propaganda: "Er wordt steeds meer gelogen. Van beide kanten", aldus Inez Polak, correspondent in Israël voor dagblad Trouw. "Ook al loop je er heel lang rond, nog steeds trap je er af en toe in."

Feit is dat de meeste Nederlandse correspondenten in een Israëlische stad wonen. Alleen Joris Luyendijk van NOS en NRC verblijft in Palestijns gebied. Heen en weer reizen tussen beide gebieden is ook voor de journalisten moeilijk. "Vroeger was ik in een uur van Jeruzalem in Ramallah. Nu sta ik om 6 uur op en weet ik niet of ik er om 12 uur zal zijn. Zo is het ontzettend moeilijk accurate informatie te vergaren", aldus Polak.

Hoogleraar Mediastudies en Sociologie Greg Philo van de Glasgow University heeft het nieuws van BBC en ITN onderzocht en jongeren (17-22 jaar) die televisie nieuws als voornaamste bron gebruiken, over hun kennis van het conflict ondervraagd. Die is ronduit slecht. 71 Procent weet niet wie de bezetter van de Palestijnse gebieden is. Een derde denkt dat er aan Israëlische zijde meer doden vallen, dan aan Palestijnse kant. De tv toont veel geweld en drama, maar geeft nauwelijks achtergrond, is zijn conclusie. Hij bekritiseert de media ook omdat ze alleen de extremen laten zien, terwijl er aan beide kanten hevige debatten gaande zijn over de te volgen weg.

Een dergelijk onderzoek is er (nog) niet voor Nederland, maar veel zal het beeld waarschijnlijk niet afwijken van de bevindingen in Groot-Brittannië.

Educatie voor geweldloosheid in Palestina

Schoolkinderen visualiseren wat zij in de toekomst graag veranderd zouden zien: 'Je vrijelijk kunnen bewegen in mijn eigen stad' is een gedeelde hoop.

Ze schilderen de sleutelwoorden op stenen en bouwen hiervan met hulp van lokale artiesten permanente herinneringen, op school en op andere plaatsen in dorpen en steden op de Westelijke Jordanoever.

Bron: een email van de directeur van MEND – Middle East Non-violence and Democracy

Families steunen de vrede

Sommige familieleden van soldaten en burgers die zijn omgekomen in schermutselingen met Palestijnen hebben zich verenigd in een vereniging die de regering van Israël oproept om de dialoog met Palestijnen te hervatten, zonder enige voorwaarden vooraf.

Ze hebben een groot spandoek op het Rabinplein opgehangen met de boodschap: "De meerderheid wil vrede. Ik ook".

Bron: www.mideastweb.org

Doel: laten zien dat geweld tegen geweld oproept en leerlingen la-

(BO/VO) Het geweld houdt niet op

ten nadenken over de vraag of vergelding een goede manier is om aan het geweld een einde te maken.

Antwoorden op de opdrachten:

1) U verdeelt de klas in twee groepen. Antwoorden bij linkertekst:

De eerste aanval wordt in Israël uitgevoerd door Palestijnen. Israël reageert met de bezetting door het leger van Ramallah en andere Palestijnse steden om de aanval van de Palestijnen te vergelden. Palestijnse strijdgroepen vergelden deze militaire actie met nieuwe aanvallen.

Antwoorden bij rechtertekst:

De eerste aanval wordt door Israël in Gaza-stad uitgevoerd. Hamas vergelddt deze aanval met aanslagen in onder meer Jeruzalem. Israël stuurt soldaten naar de Westelijke Jordaanoever om de daders van de aanslag in Jeruzalem op te pakken, eveneens als vergelding.

Als de groepen hun antwoorden aan elkaar laten zien blijkt dat beide partijen hun aanvallen uitvoeren om aanvallen van de andere partij te vergelden.

Het motto waarop we doelen is: 'oog om oog, tand om tand'

2) Klassengesprek: indien ze vinden van niet, kunnen ze alternatieven aandragen. U kunt voor deze vraag met name bij leerlingen in het basisonderwijs terugrijpen op hun eigen ervaringen met ruzies om het probleem van het geweld in Israël/Palestijnse gebieden dichterbij hun belevingswereld te brengen.

Voor het klassengesprek kan ook gebruik worden gemaakt van de informatie van werkblad 2.

Doel: de leerling verdiept zich in de vraag of het doel (veiligheid) alle middelen heiligt.

(VO) Het doel heiligt de middelen!?

Antwoorden op de opdrachten:

1) Collectieve straf is het straffen van een groep voor iets wat een van de leden van de groep heeft gedaan. Nederland kent geen collectieve straf. Onze grondwet verbiedt dat.

2) Bij het vergelden van de zelfmoordacties gaat Israël uit van 'collectieve straf', waarbij de volgende argumenten aan de orde zijn:

☞ Soms zijn familie en de achterban van de zelfmoordcommando's daadwerkelijk betrokken bij de voorbereidingen van de aanslagen en dus medeplichtig.

☞ In sommige Palestijnse kringen is het eervol voor het land en geloof te sterven. De familie van de martelaar stijgt in aanzien en kan op steun van de omgeving rekenen. De naam van hun kinderen worden trots omgeroepen. Cru gezegd zijn er dus voordelen aan het martelaarschap van een zoon of dochter voor de familie. Israël wil de mensen ontmoedigen hun steun aan de zelfmoordcommando's te geven door ze met de nadelen van die steun te confronteren. Het is typerend dat Hamas, de fundamentalistische Palestijnse groepering die zich fel verzet tegen de Israëlische regering en die een aantal aanslagen opgeëist heeft, gestopt is met het bekend maken van de namen van de zelfmoordcommando's.

3) Israël ziet de deportaties en het slopen van huizen van de familie van zelfmoordcommando's als vergelding voor de bomaanslagen. De zelfmoordcommando's worden gedreven door geloof en wanhoop over de uitzichtloosheid van hun situatie.

(BO/VO) Israël bouwt een muur

Doel: de leerling verdiept zich in de vraag of een muur twee bevolkingsgroepen uit elkaar kan houden

Antwoorden op de opdrachten:

1 (BO/VO): Argumenten voor:

☞ Het wordt zo veel moeilijker om aanslagen aan de andere kant te plegen

☞ Voor de bewoners aan de Israëlische kant wordt het leven veel veiliger

☞ Er komt een duidelijke scheiding tussen Israëlisch gebied en Palestijns gebied; een eigen staat voor de Palestijnen komt daardoor dichterbij

Argumenten tegen:

☞ Onschuldige Palestijnen wordt het vrijwel onmogelijk gemaakt om in Israël te gaan werken

☞ Je kunt nooit alle aanslagen vermijden en Palestijnen die perse geweld willen gebruiken, zullen andere middelen weten te vinden om hun strijd voort te zetten

☞ De bouw van de muur en de veiligheidsmaatregelen eromheen kosten handenvol geld

☞ Joodse kolonisten aan de Palestijnse kant van de muur worden in de steek gelaten en moeten misschien verhuizen

☞ Palestijnen die aan de Israëlische kant van de muur wonen, moeten misschien ook verhuizen

☞ De Palestijnen worden letterlijk opgesloten achter de muur

☞ Door de scheiding zal het veel moeilijker worden ooit vreedzaam naast elkaar te leven

2 (VO): De Berlijnse muur was bedoeld om te voorkomen dat Oost-Berlijners naar het westen zouden vluchten. De Oostduitse regering wilde de eigen bevolking binnenhouden. Dat is redelijk gelukt.

De 'Peace Wall' in Belfast is bedoeld om te voorkomen dat protestantse reischoppers katholieke wijken aanvallen en katholieke reischoppers protestantse wijken bestoken (dus: buitenhouden) Over en weer worden aanslagen gepleegd en vinden er schietpartijen plaats. De burgeroorlog in Noord-Ierland heeft ertoe geleid dat katholieken in katholieke wijken zijn gaan wonen en protestanten in protestantse wijken. De onderlinge haat en het wantrouwen zijn alleen maar toegenomen, omdat beide groepen geen gelegenheid meer hebben om normaal met elkaar om te gaan. Ondanks het vredesproces wordt de muur nog steeds uitgebreid.

(BO/VO) Recht op Israël / Palestina

Doel: duidelijk maken waarop beide volken hun claims op het land baseren

Antwoorden op de opdrachten:

1) Enkele mogelijke reacties zijn: je kunt beter van de huidige situatie uitgaan en kijken hoe je tot een oplossing komt; Stel die teksten zijn waar en Jahweh (God) heeft dat land beloofd, dan hebben de Joden niet het recht om dan het land met geweld in te nemen. Beter zou het zijn te wachten tot Hij ingrijpt en zijn belofte nakomt.

2 en 3) Laat de leerlingen deze vragen eerst schriftelijk beantwoorden. Bespreek de antwoorden in een groepsgebesprek. Enkele mogelijke aandachtspunten bij 3 zijn: wegen, havens, vliegvelden, de mensen die er al wonen, eerlijke verdeling van water en vruchtbare grond.

(BO/VO) Vier mogelijke oplossingen

Doel: leerlingen laten nadenken over mogelijke oplossingen

Antwoorden op de opdrachten:

1 en 2) in onze ogen zijn niet alle oplossingen even wenselijk: 'etnische zuivering' druist ook in tegen de mensenrechten. Van de eerste oplossing kunnen we zeggen dat die niet heeft gewerkt: de Palestijnen krijgen niet dezelfde democratische rechten als de Israeli's en veel Arabische Israeli's weigeren te gaan stemmen. De derde oplossing kan alleen werken als de Palestijnen meer grond krijgen dan ze nu hebben. De vierde is misschien nog wel de meest wenselijke, tenminste als de partijen het eens kunnen worden over de uitgangspunten. Hoe dan ook, elke oplossing begint met praten, onderhandelen.

(BO/VO) Jeruzalem

Doel: laten zien dat politieke en godsdienstige zaken een oplossing voor Jeruzalem moeilijk maken

Antwoorden op de opdracht:

BO: laat de leerlingen de opdracht uitwerken in een klassengesprek of in een stelopdracht.

VO: in het voortgezet onderwijs kan de opdracht ook worden uitgewerkt als een paneldiscussie, waarbij leerlingen zich inleven in de rol van Koning Abdallah, premier Sharon, Yasser Arafat en een bemiddelaar van de VN.

Het is de vraag wat er bij een gedeelde hoofdstad zal veranderen. Godsdienstige zaken zullen in ieder geval niet meer alleen onder een Israëlisch ministerie vallen, maar wat dit voor de praktijk betekent is onduidelijk.

Eerdere edities van Per Expresse

0 Stem af op het nieuws	9 Olympische Spelen 2000
1 Kinderen aan het werk	10 Verandert het klimaat?
2 Orkaan Mitch	11 Aardbeving in India
3 Oorlog in Europa	12 Mond- en klauwzeer
4 De Koerden en het proces tegen Öcalan	13 Aanslagen op de Verdraagzaamheid
5 Oost-Timor en de lange weg naar onafhankelijkheid	14 Crisis in Argentinië
6 Millennium	15 Verkiezingen in Zimbabwe en Nederland
7 Water	16 VN-wereldtop voor kinderen
8 Honger in de Hoorn	

Per Expresse heeft de bedoeling jongeren te helpen zichzelf zicht te verschaffen op het mondiale nieuws. Het nieuws krijgt een context en er worden verbanden gelegd tussen het dagelijks leven van de jongeren hier en de gebeurtenissen elders op de wereld. *Per Expresse* is beschikbaar als het nieuws nog nieuws is -binnen twee weken- en leerlingen behoefte hebben aan antwoorden op de vragen die het nieuws bij hen oproept.

Deze editie is geschreven en geproduceerd door Centrum voor Mondiaal Onderwijs te Nijmegen, Dep te Manchester, Panos Institute te Londen, CEM te Brescia en Intermon te Madrid.

© copyright CMO, DEP, Panos en CEM, 2002. © Nederlandse tekst: CMO, 2002.

De werkbladen mogen alleen worden gefotokopieerd voor gebruik binnen de instelling die het pakket heeft aangekocht of gedownload.

Centrum voor Mondiaal Onderwijs, Postbus 9108, 6500 HK Nijmegen, tel. 024-3613074, fax 024-3613014, e-mail cmo@nsm.kun.nl.

Losse nummers kosten €3,50. Wie een abonnement neemt, krijgt er het nulnummer *Stem af op het nieuws* er gratis bij. Op de website van het Centrum voor Mondiaal Onderwijs wordt elke nieuwe editie z.s.m. aangekondigd (www.cmo.nl). Wie daar een emailadres doorgeeft, wordt geïnformeerd over het verschijnen van nieuwe edities.

Global Express/Per Expresse wordt mede gefinancierd door de EU (DG VIII)

Overig (les)materiaal

? Het meest recente lesmateriaal dat ons bekend is stamt uit 1995: *Water in kaart*, Centrum voor Educatieve Geografie, 020-4449213 (aparte versie v mbo/havo+vwo)

? Het CMO geeft informatiepakketten uit voor een werkstuk of spreekbeurt; twee titels zijn geschikt: *Jeruzalem en Palestina, land in wording?*, 024-3613074

Internet

☞ <http://www.palestina-komitee.nl>

☞ <http://www.cidi.nl>

☞ <http://www.novatv.nl/dossier/>

☞ http://www.omroep.nl/nos/jeugdjournaal/pagina/main_uitleg_oude_dossiers.html

☞ <http://www.nrc.nl/dossiers/>

☞ <http://www.trouw.nl/nieuwsenachtergronden/israel/>

Meer links, lessuggesties en achtergrondinformatie voor leerlingen én leerkrachten vindt u op internet: <http://www.cmo.nl>